

Sirok Község Környezetállapot Jelentése

2021

Bevezetés

A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Kvtv.) rendelkezik az önkormányzatok környezet védelmét szolgáló feladatairól. A Kvtv. 12. § (3) bekezdése szerint az önkormányzatok kötelesek a környezet állapotát és annak az emberi egészségre gyakorolt hatását figyelemmel kísérni. A 46. § (1) bekezdés e) pontja alapján a települési önkormányzat a környezet védelme érdekében elemzi, értékeli a környezet állapotát illetékességi területén, és arról szükség szerint, de legalább évente egyszer tájékoztatja a lakosságot. A Kvtv. a környezeti állapotértékelés pontos tartalmát nem szabályozza.

Sirok Község Önkormányzata a fentiek alapján elkészítette az alábbiak szerinti Környezetállapot Jelentését.

1. A környezet bemutatása

Elhelyezkedés, domborzat: Sirok Heves megye középső részén, Egert és Gyöngyöst a Mátrán keresztül összekötő 24. számú út mentén fekszik. Egertől 19 kilométerre, Gyöngyöستől 42 km-re található. A Pétervásárai Járáshoz tartozik, Pétervásárától 13,5 km-re fekszik. A település közlekedési kapcsolatai kedvezőek. A 3. számú főút 21 km-re, a Tarna völgyi községeken keresztül érhető el. Kápolnától 5 km-re halad az M3-as autópálya.

A település igazgatási területe 6339 hektár. Legmagasabb pontja 551 mBf, legmélyebb pontja 147 mBf. Az igazgatási terület egy része a Mátrai Tájvédelmi Körzethez tartozik.

A község az Északi-középhegységben, a Mátrát és a Bükk-hegység nyugati előhegyeit elválasztó Tarna patak völgyében, a siroki vár lábánál alakult ki. Sirok belterülete összesen 379 hektár. A központi belterületen kívül Kőkút és Liskó alkotja. Tengerszint feletti magassága: 129-260 m közötti, közel É-D-i futású teraszos folyóvölgy. A kistáj D-i része medencedombsági, É-i része középhegységi előtérben elhelyezkedő tagolt dombsági környezetben van. A Máttra és a Bükk között határként húzódó kistáj felszíne közepes mértékben, Siroktól É-ra nagymértékben veszélyeztetett talajerózióval. Sirok Tengerszint feletti magassága: 170 - 200 m

Az egykor mező- és erdőgazdasági település életébe az 1950-es években idetelepített ipar hozott jelentős változást. Sirok azóta ipari település. A Liskó völgyben ipari park alakult. Sirok a Máttra-Bükk üdülőterülethez tartozik. Az idegenforgalomban elsősorban az építészeti és természeti értékek bemutatásával vesz részt. A település legismertebb emléke a 296 m magasan fekvő siroki várrom.

Éghajlat: Sirok éghajlata mérsékelt hűvös, száraz. A csapadék évi összege 580-600 mm, az évi középhőmérséklet 8,7-9 C, az évi napsütéses órák száma 1850-1920. Leggyakrabban az északi és a déli szél fúj.

Vízrajz, vízbázis: A Mátra északi részének vizeit gyűjtő Parádi Tarna patak Sirok belterülete alatt egyesül a Tarna Ceredi ágával. Az igazgatási terület keleten 1-2 km-re túlnyúlik a Kígyós patak észak-dél irányú völgyén, a település folyik keresztül a Szabás és a Pincéskúti patak.

A községtől délre, a Tarna patak közelében található a vízműterületet. A szennyvíztisztító telep a belterületől délnyugatra, lakóépületektől a technológiának megfelelő védőtávolság megtartásával épült.

A domborzat miatt a vízgyűjtő területről a település központjának irányába zúduló csapadék lelassítását, felfogását záportározók szolgálják. Az önkormányzat 2021. évben a TOP-2.1.3-16 kódszámú, „Települési környezetvédelmi infrastruktúra-fejlesztések” című konstrukcióhoz „Csapadékvíz elvezető rendszer rekonstrukciója Sirokban” elnevezéssel megvalósuló projekt egyik legfontosabb eleme a Vár út végén épülő záportározó lesz.

A település a 27/2004 (XII.25.) KvVM rendelet értelmében „fokozottan érzékeny” szennyeződés érzékenységi besorolású.

A völgy esése elég nagy, ezért az árvizek hosszasan nem tartózkodnak az ártéren.

A völgy talajvíze átlagosan 2-4m mélyen érhető el. Általában kemény kalcium-magnézium-hidrogénkarbonátos jellegű. Az elméleti vízkészlet teljes egészében kihasznált.

Földtani adottságok: A kistáj É-i részének közettani alapját oligocén homok, homokkő, Siroktól D-re eső területein miocén riolittufa és triász mészkő, D-i részén pannon homok, kavics képviseli. A D-i felszínnek jelentős vastagságban glaciális agyaggal, vályoggal, löszös homokkal (teraszokon lösszel) fedettek. A kistáj maga is tektonikus árokban helyezkedik el, mely helyenként völgymedencékké tágul.

Az É-i területeken az erdőgazdálkodás a jellemző. Az éghajlat elsősorban a mezőgazdasági növények termesztésére kedvező.

Talajok: A Tarna-völgy agyagos vályog mechanikai összetételű, közepes vízvezető képességű, jó víztartó, karbonátmentes nyers öntéstalajai agyagbemosódásos barna erdő talajok közé ékelődnek egészen a Tarnaszentmária vonaláig. A nyers öntések teljes egészében mezőgazdasági területként hasznosítottak. A Mátra felé eső domboldalakon agyagos vályog összetételű nyírok talajok jelennek meg, a Bükk felé eső domboldalakon homokos összetételű réti talajok jelennek meg.

Sajátos adottságok: A kistáj települései jól megközelíthetőek, többségük jelentős mezőgazdasági település. A terület természeti adottságai a mező-és kertgazdaság számára kedvezőek és a kistáj egy része az egri minőségi borvidékhez tartozik. Az üdülési potenciál a Bükk és Eger közelségén, valamint a tájképi szépségen alapul. A kiránduló turizmus számára a védett természeti értékek (az 1952-től védett országos jelentőségű Nyírjes-tó tözgomhalápja Sirokon; Várhegy Sirokon és Verpeléten) és kultúrtörténeti emlékek (barokk kastély Pétervásárán) külön vonzerőt képviselnek.

Botanika és állatvilág: A Bükk és a Mátra vadföldekkel tarkított egybefüggő erdőtömbjei valamint a Heves-Borsodi-dombvidék meredek oldalakkal szabdalta tája ideális élőhelyet nyújt a hazai nagyvadfajok számára. A területen élő őshonos nagyvadfajaink közül legnagyobb számban a vaddisznó található meg, de kiemelkedő jelentőségűek a gímszarvas és őz állomány is

Lakosság: Az adatokból látszik, hogy a lakónépesség folyamatosan csökkenő tendenciát mutat.

Lakosság: A település lakossága 700 fő közelében van, 2020. évig évente kis mértékben csökkent, a 2021. január 1-jei lakosságadatok alapján ismét növekszik.

2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
1786 fő	1757 fő	1670 fő	1778 fő	1771 fő	1743 fő	1744 fő

Forrás: BM személyi adat- és lakcím nyilvántartása

A lakosság kevesebb, mint fele tartozik az aktív korúak közé, a lakosság 25%-a 65 év feletti, 12 %-a pedig 14 éves kor alatti. Az öregedési index mindig 211% értéket mutat, azaz 1 fő 0-14 éves korú gyermekre legalább 2,1 fő 65 év feletti lakos jut. A település lakossága tehát kifejezetten elöregedettnek tekinthető.

A község zöldterületei: A település erdővel körülvett. Legfontosabb belterületi zöldterületek a Borics Pál úton lévő műemléki volt plébánia épület melletti park, a lakótelepi zöldterület, a templom és a Kőkúti templom körüli zöldterületek. Külterületen a siroki Várrom és az önkormányzat tulajdonában álló Kút völgyi szabadidőpark megemlíthető.

2. Természet és tájvédelem

Természeti értékek: Két országos jelentőségű védett terület érinti a község területét. A Siroki Nyírjes-tó Természetvédelmi Területen található tőzegmohalápot 1961-ben nyilvánították védetté. A Darnó-hegy délkeleti lejtőjén 2-3 m mélységű lefolyástalan medencében képződött. A tó közepén tőzegmohaláp található, ritka tőzegmohafajokkal, melynek érdekessége, hogy cseres- és gyertyános tölgyes erdő veszi körbe, ahol a megjelenésük igen szokatlan. Természeti értékük abban rejlik, hogy a tőzegmoháknak meghatározott mikroklíma szükséges, így hazánkban nagyon ritkák. A tó természetes feltöltődése folyamatos, a nád egyre nagyobb területeket foglal el, vízutánpótlása csak csapadékvízből lehetséges.

A Mátravidék természeti és tájképi védelmének érdekében jött létre 1986-ban a Mátrai Tájvédelmi Körzet. A különleges természeti értékeket 2209 hektárnyi fokozottan védett területen óvják. A túlnyomóan erdővel borított területen, a hegyvidéki erdős táj minden szépségét megtalálja a sportolni, felüldülni vágyó: a természetes élőhelyeket, különleges növény- és állatvilággal, a földtani képződmények nagy formagazdagságát. A tájhoz tartoznak a természeti tényezőkön túl az ember alkotta tájlemek is. A kis hegyi falvak sajátos népi építészetükkel, történelmi és kultúrtörténeti emlékeikkel mind a táj részét képezik, és összefonódva a természetes elemekkel adják meg a mátrai táj karakterét. A Mátrai Tájvédelmi Körzeten belül a községet érinti országos jelentőségű fokozottan védett természeti terület is. Sirok község közigazgatási területét minimális mértékben észak-keleti irányból érinti a HUBN20012 azonosítójú Egerbakta - Bátor környéki erdők elnevezésű Natura 2000 kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület is.

A község területét érinti továbbá az országos ökológiai hálózat. Az ökológiai hálózat magterülete és az ökológiai folyosó a központi belterületet szinte körülzárja. A 2412 számú Sirok-Pétervására felé vezető út mentén a községből északra haladva nincs ökológiai érintettség. A magterület jelentős területen került meghatározásra. Az ökológiai hálózat puffterülete a 2415 számú Verpelét-Sirok összekötő út és a 84. számú vasúti nyomvonal találkozásának környezetében, valamint a Parádi-Tarna mentén jelenik meg.

A község területének délnyugati részét érinti a HUBN10006 azonosítójú Mátra elnevezésű Natura 2000 különleges madárvédelmi terület. A terület egy-egy jelentősebb jelölő faja többek közt a darázsölyv (*Pernis apivorus*), a fehérhátú fakopáncs (*Dendrocopos leucotos*) és a parlagi sas (*Aquila heliaca*).

Országos jelentőségű természetvédelmi terület: Kaptárkövek a 17/2014. (X.27.) FM rendelet alapján:

1. Siroki Földkunyhó-tető kaptárköve természeti emlék – érintett hrsz-ok: 0267/15a
2. Siroki Rozsnak-völgy kaptárkövei természeti emlék – érintett hrsz-ok: 0243/1a
3. Siroki Törökasztal és Bálványkövek kaptárkövei természeti emlék – érintett hrsz-ok: 0196/4

Műemlékvédelem: A településen található országos védettségű műemlékek:

1. gótikus várrom (0193 hrsz)
2. Borics Pál út 1. volt rk. plébániaház, ma könyvtár (481 hrsz)
3. Petőfi Sándor út 11. népi lakóház (766 hrsz)
4. Széchenyi István út 38. népi lakóház (461 hrsz),

Nyersanyaglelőhely, bányaterület: Sirok igazgatási területén az Országos Ásványvagyon Mérlegben három megkutatott nyersanyaglelőhelyet tartanak nyilván, amelyből egynél bányatelket is fektettek: 10-01-240-04-4253 kódszámon, Sirok, Rózsás elnevezéssel, falazó homok, kezelője a Magyar Állam; 10-01-240-05-5621 kódszámon, Sirok, Nagy-hegy elnevezéssel, falazó andezittufa, kezelője a Magyar Állam; 10-01-240-04-4253 kódszámon, Sirok, Darnó-hegy É elnevezéssel, zúzott diabáz, a Miskolci Bányakapitányság 900/1997-3. számú határozata alapján „Sirok I.-diabáz” védőnevű bányatelekkel túlnyomóan lefedve, kezelője a DIABÁZ Kft., Mátraderecske.

3. Levegőtisztaság és zajvédelem

A légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről szóló 4/2002. (X.7.) KvVM rendelet az ország légszennyezettségét zónákba sorolja. Sirok község a „10. Az ország többi területe” besorolású zónába tartozik, amely a legkevésbé szennyezett területi kategória.

A település területére általánosságban megállapítható, hogy a levegőminőség jó, amelyet árnyal az alternatív (vegyes, fa, szén) fűtési rendszerek által termelt szennyezés. A településen a növényi-, kerti hulladék és az avar égetése szabályozottan lehetséges a veszélyhelyzet ideje alatt. A település környezeti levegőjének minőségét a nagy erdős területek kedvezően alakítják.

A település területén jelenleg nincs légszennyező anyagot határérték felett kibocsátó pontforrás. A távlatban létesülő, illetve engedélyezésre benyújtott légszennyező pontforrások kibocsátási határértékeit a környezetvédelmi engedélyben a hatályos jogszabályoknak megfelelően írja elő a környezetvédelmi hatóság.

A hagyományos szilárd tüzelés helyett a vezetékes gázellátás arányának növelésével jelentősen javítható a levegő minősége a fűtési idényben.

A fentiekén túl a közlekedés befolyásolja még a levegő minőségét.

Sirok igazgatási területén a 24. számú Gyöngyös-Parád-Eger másodrendű főút halad keresztül. Az úthoz a központban csatlakozik a 2412. számú Sirok-Pétervásárai összekötőút. A központi belterülettől délnyugatra fekvő Kőkút a 2415 számú Verpelét-Sirok összekötőút mentén fekszik, ezen keresztül érhető el a 3. számú elsőrendű főút, valamint az M3 autópálya. A Liszko völgyi iparterület a szintén állami kezelés_

24127. számú Kútvölgyi bekötőúton keresztül közelíthető meg. Az út egyben Sirok központi belterülete és Kőkút között is kapcsolatot teremt. Siroknak közvetlen vasúti kapcsolata van a Kál-Kápolna - Kisterenyei szárnyvonalon keresztül a Budapest-Miskolci fővonalhoz. A vasúti megállóhely a községközponttól kb. 2 km-re található. Személyszállítás jelenleg nincs. A Liszkó-völgyi ipartelep iparvágánnyal csatlakozott a vasútvonalhoz, de a síneket a közelmúltban felszámolták. A tömegközlekedést autóbuszok biztosítják.

A területen a zajterhelési határértékek:

06:00-22:00 között 50 dB

22:00-06:00 között 40 dB

A május 1-jétől augusztus 31-ig terjedő időszakban 22.00 és 8.00 óra között tilos a nagy zajhatást keltő gépek használata.

A település közigazgatási területén nem működik olyan telephely, ami jelentős zaj, illetve rezgéshatással járna. Építési-kivitelezési tevékenységből származó zaj alkalmilag kilengéseket okozhat.

4. Hulladékkezelés

Szolgáltatás: A köztisztaság és településtisztaság fenntartási közszolgáltatás biztosítása érdekében az Önkormányzat:

- a Heves Megyei Regionális Hulladékgazdálkodási Társulásnak átadott feladat- és hatáskör alapján továbbra is gondoskodik a kommunális hulladék elszállításáról, a szolgáltatást az NHSZ Észak-KOM Nonprofit Kft. megbízásából a PEVIK Közüemi Szolgáltató Nonprofit Kft. végzi. A szolgáltató ezen felül a heti illetve havi rendszerességgel gondoskodik a szelektív hulladék (papír, műanyag, fém csomagolóanyag), a zöld hulladék és az üveg hulladék elszállításáról.
- évente szemétyűjtési akciót szervez (TeSzedd), a lakosság és a civil szervezetek bevonásával,
- rendszeresen gondoskodik a temetőnél található konténerek ürítéséről.

A belterületől kb. egy km-re lévő kommunális hulladék lerakására használt szeméttelpepet 2009-ben be kellett zárni, annak rekultivációja befejeződött.

Biológiailag lebomló hulladékok gyűjtése: A közszolgáltató a szelektív hulladékgyűjtés keretei között havi rendszerességgel elszállítja a zöldhulladékot. A zöldhulladékot kizárólag az NHSZ Észak-KOM logójával ellátott zöld színű, biológiailag lebomló zsákban kihelyezve szállítják el. Az így begyűjtött hulladék komposztálásra kerül, humusz lesz belőle.

Lomtalanítás: A lomtalanítás a hatályos hulladéktörvény előírásainak megfelelően nem előre meghirdetett napon, hanem az ügyféllel egyeztetett időpontban történik. Ingyenes lomtalanításra évente egy alkalommal jogosult minden olyan ingatlan, melyre vonatkozóan nincs hulladékgazdálkodási közszolgáltatási díjhátralék.

Közterületek tisztántartása: Az önkormányzat gondoskodik az önkormányzati közutak téli síkosságának mentesítéséről és a hóeltakarításról, a közterületek tisztántartásáról, a zöldfelületek gondozásáról, parlagfű-mentesítéséről.

Előfordul, szerencsére azonban nem jellemző az illegális hulladéklerakás, amely veszélyességükön túl a tájképet is rombolja.

Speciális (veszélyes) hulladékok: Az egészségügyi hulladékok előfordulása a háziorvosi, védőnői szolgálathoz köthetően fordulnak elő, e hulladékok kezelése, elszállítása e tevékenységet végző szolgáltatóval, külön szerződés alapján történik.

Az építési-bontási hulladékok az Eger külterületén (0752/29 hrsz., Egerszalók felé) található inert lerakóban helyezhetők el.

Az állati hulladékok átvételére szintén Eger külterületén, a Baktai út 0992/20. hrsz. szám alatt, az Eger és Körzete Hulladékkezelő és Szolgáltató Nonprofit Kft. telephelyén van lehetőség.

Az idén került bevezetésre a lakossági sütőolaj begyűjtése, melyre az önkormányzat gyűjtőpontot alakított ki. A településen az elektronikai hulladékok leadására is van lehetőség.

5. Szennyvízelvezetés

A település belterületének vezetékes ivóvízellátása megoldott, a szennyvíz-csatornahálózat kiépítése Kőkút kivételével megtörtént. A csatornázatlan területek, valamint a szennyvízcsatornára még rá nem kötött háztartások szennyvizének egy része a talajt és a felszín alatti vizeket szennyezve feltehetően elszikkad. A csatornahálózaton el nem vezetett szennyvizeket zárt közműpótló aknában kell gyűjteni és szippantással a lerakásra engedélyezett ürítőhelyre kell szállítani. A meglévő szennyvíztisztító megfelelő kapacitással áll rendelkezésre a távlatban is a település számára. Az önkormányzat Koós János egyéni vállalkozóval kötött közszolgáltatási szerződés keretében biztosítja a szippantott szennyvíz elszállítását.

A keletkező szennyvizek környezetkímélő ártalmatlanítása, a szennyvíz-csatornahálózat és a rákötések kiépítése, valamint a korrekt felszíni vízelvezetés megoldása alapvető közműfejlesztési és egyben környezetvédelmi feladat a település számára. A már beépült, de közművezetékekkel még nem ellátott területeken a közmű kiépítéséig tartó átmeneti időszakban a hatósági engedélyektől függően a közműpótló alkalmazása is megengedhető. A közműhálózat kiépítése után tervezett létesítményeket csak teljes közműellátással, a rákötések kialakításával lehet megvalósítani, továbbá a meglévő épületeket a hálózatra rá kell kötni.

A Kőkúti településrész jelenleg nem tartozik szennyvíz agglomerációhoz, az önkormányzat a beruházások megvalósításához szükséges forráshoz ezért önállóan nem juthatott. A szomszédos településekkel közös beruházás megvalósítása is felmerült, melyre egyeztetések történtek.

A csatornahálózatra rá nem kötött ingatlanokon zárt szennyvíztárolókban történik a szennyvíz gyűjtése, a rendszeres szállítását az önkormányzati adóhatóság felé a környezetterhelési díjhoz kapcsolódóan igazolni szükséges.

6. Nagyobb környezethasználó üzemek

Sírok ipari település. A Liskó völgyi iparterület ipari park címet kapott. Környezetvédelmi szempontból kedvező, hogy az üzemek a lakóterületektől távoli különálló völgyben működnek.

Sírok község közigazgatási területén a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezésről szóló 219/2011. (X. 20.) Korm. rendelet szerinti, felső küszöbértékű veszélyes üzemből egy működik, a RUAG Ammotec Magyarország Zrt. (Belső gyártelep 1002/35 hrsz.), amely robbanóanyag, lőszer és pirotechnika előállításával foglalkozik. A telephely rendelkezik katasztrófavédelmi engedéllyel.

A Belső gyártelep 1002/35 hrsz-ú telkén található felső küszöbértékű veszélyes ipari üzem védőtávolsága a 8. számú lőportároló épület középpontjától számított:

- a) 2000 m sugarú kör – Belső zóna
- b) 2100 m sugarú kör – Középső zóna
- c) 2200 m sugarú kör – Külső zóna

Sírok belterület 1004/1 hrsz-ú telephelyén, a Liskó-völgyben lakossági és ipari szennyvíztisztító telep működik. KÜJ: 100256972. Üzemeltető: ÉRV Észak-Magyarországi Vízművek Zrt.

Sírok I.-diabáz védőnevű bány környezetvédelmi engedélye 2023. 07.05-ig érvényes. KÜJ: 100369696

Sírok, 2021. október 13.

Készítette és jóváhagyta:

Vigh Lászlóné
jegyző

Felhasznált irodalom:

- Sírok Község település rendezési és településszerkezeti tervdokumentáció anyaga
- a TOP-2.1.3-16 kódszámú, „Települési környezetvédelmi infrastruktúra-fejlesztések” című konstrukcióhoz „Csapadékvíz elvezető rendszer rekonstrukciója Sirokban” elnevezéssel megvalósuló projekt előkészítő tanulmánya
- Helyi Esélyegyenlőségi Program
- Sírok Község 2019-2024 Gazdasági Programja
- Településarculati Kézikönyv